

บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อความรู้และพฤติกรรมในการป้องกัน อุบัติเหตุนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครราชสีมา

วารินทร์ วัฒนานนท์เสถียร*

รพีพัฒน์ รักษ์กุล**

ณัชชา วรรณนิยม*** กรุณา ประมูลสินทรัพย์****

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดผลก่อน-หลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 30 ราย ในพื้นที่ตำบลหนองสูงเหลื่อม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการศึกษาประกอบด้วยโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการป้องกันอุบัติเหตุ จำนวน 4 สัปดาห์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (CVI= 1.0) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม KR-20 = 0.75 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค = 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และ Paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .002$) แต่คะแนนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุไม่แตกต่างกัน ($P > .05$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนมีประสิทธิภาพในการเพิ่มความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ แต่ควรเพิ่มระยะเวลาการศึกษาเพื่อติดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุ

คำสำคัญ: โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน/อุบัติเหตุ/การป้องกันอุบัติเหตุ/นักเรียน

วันที่รับบทความ: 5 สิงหาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ: 27 พฤศจิกายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 8 ธันวาคม 2567

*อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา E-mail: warin_wat@nmc.ac.th

**ผู้รับผิดชอบหลัก อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา E-mail: rapeepat_rak@nmc.ac.th

***อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

The Effect of Self-Efficacy Promotion Program on Knowledge and Behavior of Unintentional Injury Prevention among Elementary Students in Nakhon Ratchasima Province

Warin Wattananonsatien*

Rapeepat Rakguson**

Natcha Wanniyom*** Karuna Pramoolsinsup***

ABSTRACT

This quasi-experimental research with a pre-posttest design aimed to compare the knowledge and behavior of unintentional injury prevention among elementary students by applying the theory of self-efficacy. The sample consisted of 30 students from grades 4-6 in the Nong Ngu Lueam subdistrict area, selected through simple random sampling. The research instrument included a 4 week self-efficacy promotion program for unintentional injury prevention and questionnaire. Data were collected using a validated questionnaire on knowledge and behavior related to unintentional injury prevention (CVI = 1.0), with reliability coefficients of 0.75 for KR-20 and 0.82 for Cronbach's alpha. Data were analyzed using descriptive statistics and paired t-tests.

The research revealed that after participating in the program, the knowledge scores for unintentional injury prevention were significantly higher than before the experiment ($p = .002$). However, the behavior scores for unintentional injury prevention did not show a significant change ($p > .05$). The results of this study indicated that the self-efficacy promotion program was effective in term of increasing knowledge about unintentional injury prevention among elementary students. However, the study suggests extending the monitoring period to observe changes in behavior related to unintentional injury prevention.

Keywords: self-efficacy promotion program/unintentional injury/injury prevention/student

Article info: Received: August 5, 2024, Revised: November 27, 2024, Accepted: December 8, 2024

*Lecturer, Faculty of Nursing, Nakhonratchasima College, E-mail: warin_wat@nmc.ac.th

** Corresponding author, Lecturer, Faculty of Nursing, Nakhonratchasima College, E-mail:

rapeepat_rak@nmc.ac.th

*** Lecturer, Faculty of Nursing, Nakhonratchasima College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุบัติเหตุเป็นสาเหตุสำคัญของการได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตที่พบบ่อยในโลก โดยเฉพาะในเด็กวัยเรียน ในปัจจุบันทั่วโลกจะมีครอบครัวที่สูญเสียบุตรจากการได้รับอุบัติเหตุที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้สูงมากกว่า 2,000 ครอบครัว¹ สำหรับในประเทศไทยพบว่า ในปี 2562 กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข² รายงานว่า ประเทศไทยมีเด็กเสียชีวิตจากการบาดเจ็บเฉลี่ยมากกว่า 2,000 คนต่อปี หรือเท่ากับ 93.7 ต่อประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี/แสนคน ซึ่งมากกว่าโรคติดเชื้อถึง 4.2 เท่า นอกจากนี้ยังพบการบาดเจ็บรุนแรงสูงถึง 21,000 คนต่อปี ในจำนวนนี้มีเด็กที่จะต้องพิการสูงถึง 1,600 คนต่อปี และเด็ก 1 ใน 10 ที่ได้รับบาดเจ็บนี้ยังกระทบกับการเจริญเติบโตตามวัย และยังทำให้พัฒนาการของเด็กหยุดชะงักลง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเด็กซึ่งกำลังเข้าสู่วัยรุ่น ที่มีกิจกรรมอยากทำ อยากลองแต่ขาดความระมัดระวัง เช่น การเล่นเครื่องเล่นแบบผาดโผน การใช้อาวุธหรือของมีคม รวมทั้งการที่ชอบทำกิจกรรมหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น การคุยโทรศัพท์ไปพร้อมกับเดินข้ามถนน การเล่นไปพร้อมกับรับประทานอาหาร ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่นำไปสู่การบาดเจ็บ เช่น พลัดตกหกล้ม ถูกของมีคมบาดหรือทิ่มตำ ถูกน้ำร้อนลวก และสิ่งแปลกปลอมอุดกั้นทางเดินหายใจ^{3,4}

การเล่นหรือการเรียนรู้ของเด็กมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ตลอดเวลา ทั้งการวิ่งชนเพื่อน ๆ

หรือสิ่งของในห้องเรียน การกระแทก การพลัดตกหกล้ม การเกิดบาดแผล แต่อย่างไรก็ตาม การเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนส่วนใหญ่มาจากพฤติกรรมของเด็ก รวมถึงการขาดความรู้ เช่น เด็กไม่รู้ว่าการเล่นเครื่องเล่นจะทำให้เกิดอุบัติเหตุ ไม่รู้ว่าจะป้องกันตนเองจากความเสียหายเหล่านั้นอย่างไร ตลอดจนการขาดการทักษะในการดูแลตัวเองเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน หากนักเรียนไม่สามารถดูแลตัวเองได้ก็นำไปสู่การบาดเจ็บจากการเล่นหรือการทำกิจกรรมตามมา^{5,6}

อุบัติเหตุมักก่อให้เกิดการบาดเจ็บขึ้นได้โดยไม่คาดคิด จากความบังเอิญหรือความประมาทก็ตาม⁷ แต่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบให้นักเรียนเกิดรอยถลอก ฟกช้ำ แผลเพียงเล็กน้อยไปจนถึงการบาดเจ็บรุนแรง ได้แก่ กระดูกหัก หรือการกระทบกระเทือนที่สมอง⁸ ผลกระทบทางด้านจิตใจ นักเรียนจะมีความกลัว ความวิตกกังวลต่อการบาดเจ็บของตนเองหรือของเพื่อน เมื่อความรุนแรงจากอุบัติเหตุที่มากขึ้นก็ส่งผลต่อการเรียน อาจจะต้องหยุดเรียนชั่วคราว ทำให้การเรียนล่าช้าออกไป หรือแม้กระทั่งการสูญเสียเงินเพื่อการรักษาหรือดูแลจนกว่าจะหายจากการบาดเจ็บนั้นๆ⁹

จากการทบทวนการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กประถมศึกษาที่ผ่านมา พบว่าในเด็กประถมศึกษาตอนปลายมักจะได้รับทำให้ข้อมูลในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจรรยาจรและการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย¹⁰ แต่โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนนั้นพบได้น้อย จากการศึกษาสิ่งที่สามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมในป้องกันอุบัติเหตุเพื่อเป็นเกราะในการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุได้ นั้น

พบว่า การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน (Self-efficacy)¹¹ นั้น สามารถส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีได้ ด้วย 1) การชักจูง/โน้มน้าว การให้คำแนะนำข้อมูลความรู้ 2) การใช้ตัวแบบที่นักเรียนสามารถแสดงออกมาพฤติกรรมออกมาคล้ายกับตัวแบบ 3) การสร้างประสบการณ์กระบวนการจดจำสิ่งที่ตนเองเคยทดลองปฏิบัติและนำไปเลียนแบบได้ ถึงแม้เวลาจะผ่านไปก็ตาม 4) การกระตุ้นทางอารมณ์ สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนได้

ปัจจุบันโรงเรียนชุมชนวัดทรง มีนักเรียนทั้งหมด 301 คน เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กนักเรียนในโรงเรียนจะใช้เวลาเข้าก่อนเข้าเรียน (07.00 - 08.00 น.) ช่วงพักกลางวัน (12.00-13.00 น.) และช่วงเวลาหลังเลิกเรียน (15.00-16.00 น.) ในการวิ่งเล่น หยอกล้อกันกับเพื่อนๆ ทำให้บางครั้งเกิดพลัดตกหกล้ม การชน กระแทกกับเพื่อนหรือเครื่องเล่น รวมไปถึงการหยอกล้อกันระหว่างการรับประทานอาหาร ล้วนมีส่วนทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา มีโอกาสเสี่ยงที่จะได้รับอุบัติเหตุมากขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะพยาบาลวิชาชีพ มีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลรักษาฟื้นฟูสุขภาพของคนในทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน โดยการให้ความรู้ การมีตัวแบบที่ดี การสร้างประสบการณ์ และการกระตุ้นทางอารมณ์ให้นักเรียนเพื่อเป็นการสร้างศักยภาพในตัวเองให้นักเรียนมีสมรรถนะในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน ช่วยลดปัญหาสุขภาพ และเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียนให้สามารถเจริญเติบโตและมีพัฒนาการตามวัยได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

คำถามงานวิจัย

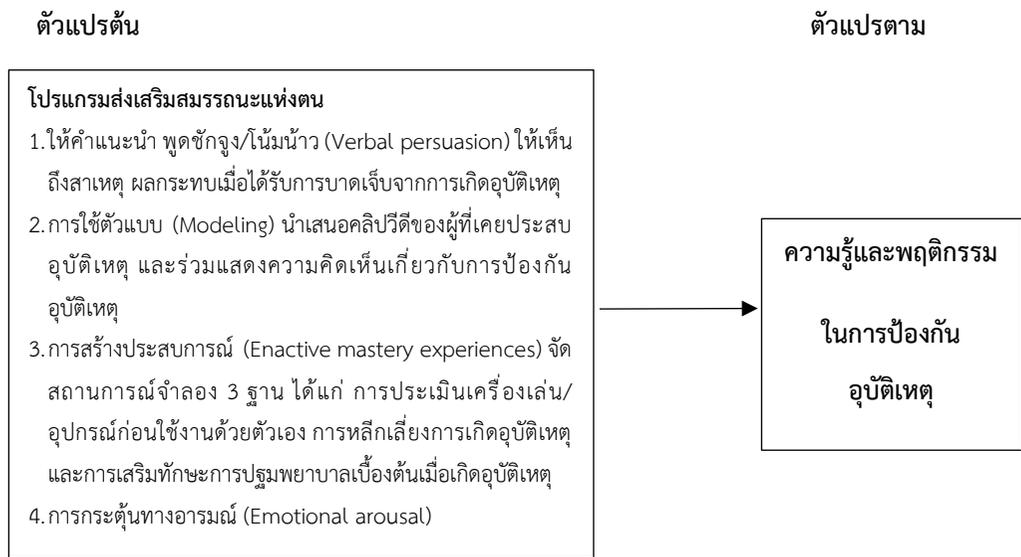
โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนมีผลต่อความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครราชสีมาหรือไม่

สมมุติฐานการวิจัย

ภายหลังจากได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการป้องกันอุบัติเหตุ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสมรรถนะแห่งตน (self-efficacy) ของแบนดูรา¹¹ ที่ส่งเสริมให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้ มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนจาก 4 แหล่ง คือ 1. การให้คำแนะนำ และใช้ คำพูด ชักจูง (Verbal persuasion) 2. การใช้ตัวแบบ (Modeling) 3. การจัดประสบการณ์ ของการประสบความสำเร็จในการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง (Enactive mastery experience) 4. การกระตุ้นสภาวะด้านอารมณ์ (Emotional arousal) โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้ทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental research) ชนิด กลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครราชสีมา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาในพื้นที่ตำบลหนองสูงเหลื่อม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ศึกษาที่กำลัง

ศึกษาอยู่ในชุมชนวัดรวง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก มีเกณฑ์ในการคัดเข้าการศึกษา (Inclusion Criteria) คือ เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 9-12 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง อ่าน ออก เขียนภาษาไทยได้ดี และไม่เคยได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนมาก่อน เกณฑ์ในการคัดออกจากกลุ่มทดลอง (Exclusion Criteria) คือ นักเรียนที่อยู่ระหว่างการลาเรียนในช่วงการเก็บข้อมูล ได้แก่ พักการเรียน, ลาป่วย, ลากิจ หรือนักเรียนที่ย้ายโรงเรียน/ลาออกจากโรงเรียน และเกณฑ์การยุติการเข้าร่วมการศึกษา (discontinuation criteria) คือ นักเรียนไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ตามกำหนดทุกครั้ง หรือไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมอย่างน้อย 30 นาที ในแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละสัปดาห์ หรือขอยุติการเข้าร่วมวิจัย

ขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1) ผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ตำบลหนองจุฬือม ได้แก่ โรงเรียนชุมชนวัดขวาง โรงเรียนบ้านนาตาวงษ์ โรงเรียนวัดสลักไถ่ โรงเรียนอำนวยการ ศิลป์สารกิจ และโรงเรียนสมานมิตรวิทยา เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นกลุ่มที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 9-12 ปี ใกล้เคียงกัน

2) ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากได้ 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนวัดขวาง

3) ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกห้องเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีละ 1 ห้องเรียน ได้ทั้งหมด 3 ห้องเรียน

4) ทำการสุ่มอย่างง่ายเข้าเป็นกลุ่มทดลอง โดยการสุ่มแบบใช้ความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มแบบจับสลาก ระดับชั้นปีละ 10 คน เท่า ๆ กัน

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าขนาดอิทธิพล (Effect size, d) จากผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกับการศึกษาครั้งนี้ของ นันทิตา จันตะวงษ์ และคณะ (2564) ค่าขนาดขนาด Effect size (d) เท่ากับ 1.04 นำตัวเลขดังกล่าวมาแทนค่าในโปรแกรมสำเร็จรูป $G^* power$ 3.1.9.2¹² ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ราย ซึ่งน้อยเกินไป ผู้วิจัยจึงได้แทนค่าเป็นค่าขนาดอิทธิพลขนาดกลาง Effect size 0.5 ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 และค่า (Power of the test) 0.8 ได้ 27 คน และเนื่องจากการศึกษา

ครั้งนี้เป็นโปรแกรมใช้เวลาจำนวนหลายสัปดาห์ อาจเกิดการสูญหายระหว่างการเข้าร่วมโครงการ (drop out) จึงพิจารณาเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ภายหลังเสร็จสิ้นมีกลุ่มตัวอย่างคงอยู่ 30 คน (dropout rate = 0)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้จากกรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สมรรถนะตนเองของ Bandura¹¹ โดยอาศัยแหล่งสนับสนุน 4 ด้าน คือ

1. การให้คำแนะนำและใช้คำพูดชักจูง (Verbal persuasion)
2. การใช้ตัวแบบ (Modeling)
3. การจัดประสบการณ์ของการประสบความสำเร็จในการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง (Enactive mastery experience)
4. การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal)

ซึ่งในโปรแกรมมีองค์ประกอบของกิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การให้คำแนะนำ/ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ ผลกระทบ จุดเสี่ยงต่าง ๆ ในโรงเรียน และใช้คำพูดชักจูงโน้มน้าว (Verbal persuasion) โดยผู้วิจัยบรรยายประกอบรูปภาพให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความตระหนัก เห็นถึงสาเหตุ ผลกระทบ หรือได้รับการบาดเจ็บเมื่อเกิดอุบัติเหตุ การสังเกตจุดเสี่ยงต่าง ๆ และการหลีกเลี่ยงการเล่นในบริเวณที่เสี่ยงต่อการได้รับการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ใช้ระยะเวลา 30-60 นาที

กิจกรรมที่ 2 การใช้ตัวแบบ (Modeling) ผู้วิจัยได้นำเสนอคลิปวิดีโอที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบ่อยในโรงเรียน และประสบการณ์การป้องกันอุบัติเหตุของต้นแบบในหลักเสียงปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ภายหลังการชมวิดีโอ ผู้วิจัยเปิดเวทีพูดคุยในประเด็นที่น่าสนใจจากวิดีโอคลิป ให้กลุ่มตัวอย่างได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น “จากวิดีโอนักเรียนคิดว่าผลกระทบที่เกิดจากอุบัติเหตุในโรงเรียนมีอะไรบ้าง” “นักเรียนคิดว่าเขา(ตัวแบบ)ควรทำอะไรเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ” เป็นต้น ภายหลังการพูดคุย ผู้วิจัยสรุปประเด็นให้แก่กลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง ใช้ระยะเวลา 30-60 นาที

กิจกรรมที่ 3 การจัดประสบการณ์ของการประสบความสำเร็จในการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง (Enactive mastery experiences) โดยผู้วิจัยจัดฐาน สถานการณ์จำลองให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตัวเอง ประกอบไปด้วยฐานย่อย 3 ฐาน ฐานละ 40 นาที หมุนเวียนจนครบทั้ง 3 ฐาน โดยมีผู้วิจัย 1 คน รับผิดชอบ 1 ฐาน ทำหน้าที่สอน แนะนำ กระตุ้น ให้กลุ่มตัวอย่างได้ลงมือทำ

ฐานที่ 1 การประเมินความเสี่ยง อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ก่อนใช้งานด้วยตัวเอง

ฐานที่ 2 ฐานการจัดสิ่งแวดล้อม และการหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นที่จะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

ฐานที่ 3 ฐานการเสริมทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

กิจกรรมที่ 4 การกระตุ้นสภาวะด้านร่างกายและอารมณ์ (Emotional arousal)

ภายหลังการทำกิจกรรมที่ 1-3 เสร็จสิ้น ผู้วิจัยใช้เวลาในการให้แรงเสริมด้วยการพูดชื่นชม ให้กำลังใจและส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างนำสิ่งที่ได้รับไปทดลองปฏิบัติด้วยตัวเอง ครั้งละ 10 นาที และในสัปดาห์ที่ 4 ผู้วิจัยโทรติดตามทางโทรศัพท์ (ช่วงเวลา 17.00-18.00 น.) ที่กลุ่มตัวอย่างให้ไว้ เพื่อติดตาม สอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่พบเจอ และวิธีการแก้ไขที่นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติด้วยตัวเอง และกล่าวชื่นชม พูดให้กลุ่มตัวอย่างมีกำลังใจในคงไว้ซึ่งความรู้ และพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย คือ แบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ พฤติกรรมการป้องกันการอุบัติเหตุ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้น การเกิดอุบัติเหตุในรอบปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ ประกอบด้วย สาเหตุและปัจจัยของการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ ผลกระทบของการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ และการป้องกันและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ ทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวก 16 ข้อ (Positive statement) คือ ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18 และ 20 การวัดเป็นแบบมาตร

ประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ ใช้ 1 คะแนน ไม่ใช่ 0 คะแนน ไม่แน่ใจ 0 คะแนน เป็นข้อความทางลบ 4 ข้อ (Negative statement) คือ ข้อ 4, 11, 13 และ 19 การวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ ใช้ 0 คะแนน ไม่ใช่ 1 คะแนน ไม่แน่ใจ 0 คะแนน

- คะแนนรวมอยู่ใน Range ช่วง 1 – 20 คะแนน คะแนนที่นำมาทดสอบสมมติฐานใช้คะแนนที่เป็นค่าต่อเนื่อง การแปลผลคะแนนรวมใช้ค่าคะแนนที่มีค่า 1 – 20 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสต์¹³ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 16.00 – 20.00 หมายถึงมีความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในระดับมาก

- คะแนนเฉลี่ย 12.00 – 15.00 หมายถึงมีความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในระดับปานกลาง

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 11.00 หมายถึงมีความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ประกอบด้วยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ พฤติกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ และพฤติกรรมปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ ทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ เป็นข้อความทางบวก 10 ข้อ (Positive statement) คือ ข้อ 6, 7, 8, 9, 12, 16, 17, 18, 19 และ 20 การวัดเป็นแบบมาตรา

ประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ 3 คะแนน ปฏิบัติบ่อยครั้ง 2 คะแนน ปฏิบัติบางครั้ง 1 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติเลย 0 คะแนน และข้อความทางลบ 10 ข้อ (Negative statement) คือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 13, 14 และ 15 การวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ 0 คะแนน ปฏิบัติบ่อยครั้ง 1 คะแนน ปฏิบัติบางครั้ง 2 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติเลย 3 คะแนน

- คะแนนรวมอยู่ใน Range ช่วง 20 – 60 คะแนน คะแนนที่นำมาทดสอบสมมติฐานใช้คะแนนที่เป็นค่าต่อเนื่องการแปลผลคะแนนรวมใช้ค่าคะแนนที่มีค่า 1 – 20 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสต์¹³ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 47.00 – 60.00 หมายถึงมีพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในระดับสูง

- คะแนนเฉลี่ย 34.00 – 47.00 หมายถึงมีพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในระดับปานกลาง

- คะแนนเฉลี่ย 20.00 – 33.00 หมายถึงมีพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนในระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และแบบสอบถามความรู้และ

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ไปตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็ก 2 ท่าน และพยาบาลเฉพาะทางการพยาบาลเด็ก 1 ท่าน แล้วทำการทดสอบดัชนีความตรงของเนื้อหา (Content validity index: CVI) แบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน เท่ากับ 1.00 จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

การหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

นำเครื่องมือที่ผ่านการหาดัชนีความตรงของเนื้อหาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ราย คำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน โดยใช้ KR-20 เท่ากับ 0.75 และแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน โดยใช้สูตร Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.82 จึงจะนำเครื่องมือไปใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ระยะเวลาของการดำเนินการวิจัยประโยชน์และผลข้างเคียงที่จะเกิดแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย การเก็บข้อมูลเป็นความลับ รายละเอียดกิจกรรม เครื่องมือในการวิจัย การพิทักษ์สิทธิเด็กและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครอง

2. ภายหลังจากผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการประเมินกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามก่อนการทดลอง ดังนี้ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้และแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ภายหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว นัดหมายวันที่และเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

3. จัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนของนักเรียน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้แก่เด็กในกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรม โดยจัดกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม กิจกรรมมีทั้งหมด 4 สัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1 ให้ความรู้คำแนะนำและใช้คำพูดชักจูง โน้มน้าว (Verbal persuasion) 60 นาที การใช้ตัวแบบจากคลิปปวีดีโอ (Modeling) 30 นาที หลังจากนั้นผู้วิจัยเปิดเวทีพูดคุยจากวีดีโอคลิป ให้กลุ่มตัวอย่างได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ภายหลังจากพูดคุยผู้วิจัยสรุปประเด็นให้แก่กลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง ใช้ระยะเวลา 30 นาที และกระตุ้นสภาวะด้านอารมณ์ (Emotional arousal) หลังเสร็จกิจกรรมด้วยการพูดคุยชื่นชมและให้กำลังใจในการตั้งใจที่จะป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน ใช้เวลา 10 นาที

สัปดาห์ 2 การจัดประสบการณ์ของการประสบความสำเร็จในการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง (Enactive mastery experience) โดยการจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตัวเอง ประกอบไปด้วยฐานย่อย 3 ฐาน ฐานละ 40 นาที หมุนเวียนจนครบทั้ง 3 ฐาน ดังนี้ ฐานที่ 1 การประเมิน

เครื่องเล่น อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ก่อนใช้งานด้วยตัวเอง ฐานที่ 2 ฐานการจัดสิ่งแวดล้อมและการหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นที่จะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ฐานที่ 3 ฐานการเสริมทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ภายหลังทำกิจกรรมครบทั้ง 3 ฐาน ผู้วิจัยกระตุ้นสภาวะด้านอารมณ์ (Emotional arousal) ด้วยการพูดคุย ชื่นชมและให้กำลังใจในความพยายาม และคงไว้พฤติกรรมที่ดีในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน ใช้เวลา 10 นาที

สัปดาห์ที่ 3-4 การกระตุ้นสภาวะด้านอารมณ์ (Emotional arousal) โทรศัพท์พูดคุย สอบถามถึงปัญหา อุปสรรคในระหว่างสัปดาห์ ให้กำลังใจ/ชื่นชม และให้คำแนะนำเพิ่มเติม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 10 นาที

4. ภายหลังครบ 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และแบบสอบถามพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนหลังการทดลอง

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยนครราชสีมา (เลขที่

NMCEC- 0003/2567 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2567) กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย การเก็บข้อมูล สิทธิในการถอนตัว รวมถึงการรับรองความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลงนามเป็นลายลักษณ์อักษร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistic) โดยวิธีแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยใช้สถิติ Paired t-test

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.70 และนักเรียนชาย ร้อยละ 43.30 มีอายุเฉลี่ย 9.73 ปี SD.=0.69 (Min=9, Max=11) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยประสบอุบัติเหตุ ร้อยละ 70.00 โดยอุบัติเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเคยประสบมากที่สุด คือ พลัดตกหกล้ม ร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ แผลงสัตว์กัดต่อย ร้อยละ 30.00 ดังตารางที่ 1

Table 1 Number and percentage of personal characteristic among student. (n=30)

Personal Characteristic	Sample group	
	Number	Percent
Sex		
Male	13	43.30
Female	17	56.70
Age	$\bar{x}=9.73$ years old. SD.=0.69 (Min=9, Max=11)	
9 years old.	12	40.00
10 years old.	14	46.70
11 years old.	4	13.30
Elementtary school (Prathom)		
Prathom 4	10	33.33
Prathom 5	10	33.33
Prathom 6	10	33.33
Have you gotten injury at school in 1 year?		
Yes	21	70.00
No	9	30.00
Type of unintentional injury		
Fall	18	60.00
Insect bite	9	30.00
Airway obstruction	2	6.70
Burn	2	6.70
Toxic	1	3.30

2. เปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

การเปรียบเทียบค่าคะแนนความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนปลาย ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ $\bar{x}=8.77$ (S.D.=3.38) และหลังทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ $\bar{x}=11.53$ (S.D.=3.56)

เมื่อทดสอบทางสถิติโดยใช้สถิติ pair t-test พบว่า คะแนนความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.002$)

การเปรียบเทียบค่าคะแนนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่าง

มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุ $\bar{x}=52.37$ (S.D.=6.50) และ หลัง ทด ล อ ง กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุ $\bar{x}=52.67$ (S.D.=5.64)

เมื่อทดสอบทางสถิติโดยใช้สถิติ pair t-test พบว่า คะแนนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

Table 2 Comparison of the mean score of student knowledge and behavior to protect unintentional injury at school. (n=30)

Variable	Pre-test		Post-test		T	P-value
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
Knowledge	8.77	3.38	11.53	3.56	-3.14	.002
Behavior	52.37	6.50	52.67	5.64	-.513	.612

เมื่อพิจารณาผลรายด้านของความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า

1. ความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับต่ำ 2 ด้าน คือ สาเหตุและปัจจัยของการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=1.63$ (S.D.=1.12) การป้องกันและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น $\bar{x}=4.77$ (S.D.=1.87) และมีความรู้ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ผลกระทบของการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=2.37$ (S.D.= 1.52) ภายหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน คือ สาเหตุและปัจจัยของการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=2.63$ (S.D.= 1.29) การป้องกันและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

$\bar{x}=5.97$ (S.D.= 1.82) และผลกระทบของการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=2.93$ (S.D.= 1.36)

2. พฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมคงเดิมในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ก่อนการทดลอง $\bar{x}=24.83$ (S.D.= 4.37) หลังการทดลอง $\bar{x}=25.93$ (S.D.= 4.65) พฤติกรรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ก่อนการทดลอง $\bar{x}=12.03$ (S.D.= 3.11) หลังการทดลอง $\bar{x}=12.63$ (S.D.= 3.57) และมีพฤติกรรมเพิ่มขึ้นในระดับสูง 1 ด้าน คือ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ก่อนการทดลอง $\bar{x}=14.80$ (S.D.= 3.80) หลังการทดลอง $\bar{x}=15.80$ (S.D.= 2.64) ดังตารางที่ 3

Table 3 the mean score of student knowledge and behavior to protect unintentional injury at school. (n=30)

Variable	Possible score	Range	Pre-test		Post-test	
			Mean (S.D.)	Interpretation	Mean (S.D.)	Interpretation
Knowledge						
Cause and Factor	0-5	0-5	1.63 (1.12)	Low	2.63 (1.29)	Moderate
Effect	0-5	0-5	2.37 (1.52)	Moderate	2.93 (1.36)	Moderate
Protection and first aids	0-10	1-9	4.77 (1.87)	Low	5.97 (1.82)	Moderate
Behavior						
Risk behavior	5-20	7-20	14.80 (3.80)	Moderate	15.80 (2.64)	High
Protection behavior	10-40	17-34	24.83 (4.37)	Moderate	25.93 (4.65)	Moderate
First aids	5-20	6-20	12.03 (3.11)	Moderate	12.63 (3.57)	Moderate

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการศึกษาคั้งนี้ จะนำเสนอเนื้อหาตามลำดับผลการวิจัยพร้อมทั้ง อภิปรายตามสมมติฐานที่กำหนด โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรม ส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อความรู้ในการ ป้องกันอุบัติเหตุ นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมมี คะแนนเฉลี่ยความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุสูง กว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (p=.002)

สามารถอธิบายได้ว่า การเพิ่มขึ้นของ คะแนนความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในด้าน สาเหตุและปัจจัยของการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=2.63$ (S.D.= 1.29) และด้านการป้องกันและการปฐม พยาบาลเบื้องต้น $\bar{x}=5.97$ (S.D.= 1.82) อาจเกิด จากการได้รับโปรแกรมสร้างเสริมสมรรถนะ แห่งตนที่ ประกอบไปด้วยการเรียนรู้จาก แหล่งข้อมูลทั้ง 4 แหล่ง (Bandura, 1997) ได้แก่ การที่กลุ่มทดลองได้รับ 1) การชักจูง/โน้มน้าว

(Verbal persuasion) 2). การใช้ตัวแบบ (Modeling) 3). การสร้างประสบการณ์ (Enactive mastery experiences) 4). การ กระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal) ซึ่งการได้รับสิ่งเหล่านี้ เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ ของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้น สอดคล้องกับงานของนันทิตา จันดีวงศ์ และ คณะ¹ ที่ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ และทักษะต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุใน เด็กวัยก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานของ ปรีชญา งามเชิดตระกูล และคณะ⁵ ที่ศึกษา ความรู้และทัศนคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ ป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย โดยผลการศึกษ ต่างพบว่า การเข้าร่วมโปรแกรมที่มีการให้ความรู้ การให้คำแนะนำ การสร้างสถานการณ์ที่ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้เรียนรู้ในลักษณะฐานต่างๆ ช่วยเพิ่มระดับความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุได้

สมมติฐานที่ 2 ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรม ส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมในการ ป้องกันอุบัติเหตุ นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมมี

คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$) สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อระยะเวลาผ่านไป 4 สัปดาห์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุไม่แตกต่างจากเดิม แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีคะแนนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุทั้ง 3 ด้านเพิ่มขึ้น คือ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=15.80$ (S.D.= 2.64) พฤติกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ $\bar{x}=25.93$ (S.D.= 4.65) และ พฤติกรรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น $\bar{x}=12.63$ (S.D.= 3.57) เป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้รับการให้ข้อมูลแนะนำ การซักดูในมน้าว การได้ดูตัวแบบ การฝึกประสบการณ์ในการประเมินความเสี่ยง การป้องกันอุบัติเหตุ และการได้ฝึกปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ร่วมกับการได้รับการกระตุ้นทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในทุกด้านเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ นันทิตา จันต๊ะวงศ์ และคณะ¹ ที่ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้และทักษะต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กวัยก่อนเรียน ที่พบว่า ทักษะต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กวัยก่อนเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง แต่เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษามีจำกัด 4 สัปดาห์ อาจมีส่วนทำให้ยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนทางสถิติ

จุดแข็งของการวิจัย

งานวิจัยมีแผนการดำเนินที่รอบคอบตามโปรแกรมที่ได้วางแผนไว้ และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนการนำไปใช้ทดลอง มีทฤษฎี

ทางการพยาบาลรองรับ ตลอดจนการวัดผลทั้งในระดับความรู้ และพฤติกรรม

จุดอ่อนของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดอ่อนในเรื่องของการออกแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ชนิดกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งไม่มีกลุ่มควบคุม และระยะเวลาการดำเนินการวิจัยมีระยะเวลาที่จำกัดเพียง 4 สัปดาห์ อาจจะไม่เพียงพอในการให้กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุได้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า หลังการทดลอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนการทดลอง แต่ยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสถิติที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนได้รับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนผ่านแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 4 แหล่ง (Bandura, 1997) ช่วยเพิ่มความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ และพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจะเพิ่มขึ้นได้จะต้องใช้เวลาในการทำการศึกษาที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

บุคลากรในโรงเรียนหรือพยาบาลอนามัยโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนนี้ไปใช้สอนกับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาการวิจัยในด้านของการทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง หรือการทดลองแบบวัดซ้ำหลายครั้งเพื่อติดตามประสิทธิภาพ และความคงอยู่ของความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายต่อไป และควรทำการศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุรูปแบบอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความปลอดภัยในเด็กวัยเรียน

2. ควรพัฒนาการวิจัยโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กวัยเรียน เช่นผู้บริหาร และครูในโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรม เนื่องจากการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยกับนักเรียน เป็นบทบาทของผู้บริหารและครูในโรงเรียน รวมทั้งการมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กส่วนหนึ่งมีอิทธิพลมาจากผู้ปกครอง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยนครราชสีมาที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คุณครู และนักเรียนทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

References

1.Juntawong N, Boonyamalik P, Lagampan S. The Effects of Knowledge and Skill Promotion Program on Accident Prevention Behaviors in Preschool Children. *Journal of Public Health Nursing* 2021; 35(1):22-36. (In Thai)

2.Division of Injury Prevention Department of disease control, Ministry of Public Health. [Internet]. 2019. [cited 2024 Jul 15]. Available from: <https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1037220200813043545.pdf> (In Thai)

3.Suktat J, Auemaneekul N, Powwattana A, Nankongnab N. Factors related to fall injury prevention behaviors among school children in Pathumthani Province. *Thai Journal of Nursing* 2018; 67(3):28-37. (In Thai)

4.Karroum LB, Jardali FE, Jabbour M, Harb A, Fadlallah R, Hemadi N, et al. Preventing Unintentional Injuries in School-Aged Children: A Systematic Review. *Pediatrics*. [Internet]. 2022. [cited 2024 Jul 15]. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35503333/>

5. Ghebream L, Kool B, Lee A, Morton S. Risk factors of unintentional injury among children in New Zealand: a systematic review. *The Australian and New Zealand Journal of Public Health* 2021; 45(4):403-10.
6. Ngamcherdtrakul P, Yampratoom R, Dardaranonda B. Knowledge and Attitudes of Participants on Childhood Injury Prevention Program. *Journal of the Department of Medical Services* 2020; 45(2):98-106.
7. Ngermcharoe S, Suteeprasert T, Kitsanapun A, Duangjinda I. Incidence of Injury at School Among Students in Grades 4-6 in Muang Municipality, Suphanburi Prov.ince. *Journal of Health Science* 2019; 28(2):63-71. (In Thai)
8. Gong H, Lu G, Ma J, Zheng J, Hu F, Liu J, et al. Causes and characteristics of children unintentional injuries in emergency department and its implications for prevention. *Front public health* 2021; 9:669125. (In Thai)
9. Chivanon N. Accidents in Children: Situation and Prevention. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University* 2016; 24(2):1-12. (In Thai)
10. Sarnkhao S, Tamdee D, Boonchiang W. Factors Related to Family Member Practices for Early Childhood Injury Prevention in Community. *Nursing Journal* 2020; 47(1):209-21. (In Thai)
11. Bandura, A. *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York: W.H. Freeman and Company. [Internet]. 1997. [cited 2024 Jul 18]. Available from: <https://www.academia.edu/28274869/pdf>
12. Faul F, Erdfelder E, Lang AG, Buchner A. G*Power 3: a flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior research methods* 2007; 39(2):175–191.
13. Best JW. Research in *Education*. [Internet]. 1977. [cited 2024 Jul 18]. Available from: https://books.google.co.th/books/about/Research_in_Education.html?id=vr07AAAAMAAJ&redir_esc=y
14. Boonkhao L, Mayura C, Mata P, Sopha W. Motorcycle driving safety management system and driving behavior of students and parents in Ubonratchathani University-Affiliated Schools. *SAFETY & ENVIRONMENT REVIEW E-Journal* 2022; 5(2):75-84.